

PWYLLGOR LLYWODRAETHU CORFFORAETHOL AC ARCHWILIO

Cofnodion cyfarfod o'r Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol ac Archwilio a gynhaliwyd yn , Dydd Mercher, 9 Medi 2020 am 9.30 am.

YN BRESENNOL

Y Cynghorwyr Mabon ap Gwynfor, Tony Flynn, Alan James a/ac Barry Mellor (Cadeirydd)

Arsylwyr: Y Cynghorwyr Meirick Lloyd Davies, Brian Jones, Gwyneth Kensler

HEFYD YN BRESENNOL

Y Cyngorydd Julian Thompson-Hill, Yr Aelod Arweiniol dros Gyllid, Perfformiad ac Asedau Strategol, y Cyngorydd Huw Hilditch-Roberts, Aelod Arweiniol dros Addysg, Gwasanaethau Plant ac Ymgysylltu â'r Cyhoedd

Pennaeth Swyddog Monitro Gwasanaethau Cyfreithiol, AD a Democrataidd (GW), Pennaeth Gwasanaethau Cyllid ac Eiddo (Swyddog Adran 151) (SG), Prif Archwilydd Mewnol (LL), Swyddogion Archwilio Cymru (DW, ME a DW), Rheolwr Rhaglen Newid Hinsawdd (HVE), Rheolwr Iechyd a Diogelwch Corfforaethol (GL), Rheolwr Iechyd a Diogelwch Eiddo (SW), Uwch Archwilydd (BC), Prif Reolwr - Moderneiddio Addysg (GD), Pennaeth (LP), Gweinyddwr y Pwyllgor (RTJ)

1 YMDDIHEURIADAU

Derbyniwyd ymddiheuriadau gan y Cynghorwyr Joe Welch a Martyn Holland.

2 DATGANIADAU O FUDDIANT

Datganodd y Cyngorydd Barry Mellor fuddiant rhagfarn yn eitem agenda 13, byddai'r Cyngorydd Alan James yn cadeirio'r eitem yn ei absenoldeb,

3 MATERION BRYD

Dim.

4 COFNODION

Cyflwynwyd cofnodion cyfarfod y Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol ac Archwilio a gynhaliwyd ar 9 Medi 2020

Pwynt o gywirdeb -

Amlygodd y Cyngorydd Julian Hill na nodwyd ei fod yn bresennol yn y cyfarfod blaenorol.

PENDERFYNWYD y dylid derbyn a chadarnhau cofnodion y cyfarfod a gynhaliwyd ar 9 Medi 2020 fel cofnod cywir.

5 TACLO NEWID HINSAWDD AC ECOLEGOL MEWN GWNEUD PENDERFYNIAD Y CYNGOR

Cyflwynodd Rheolwr y Rhaglen Newid Hinsawdd (RRNH) adroddiad roi sylw i fynd i'r afael â newid yn yr hinsawdd ac ecolegol (a gylchredwyd eisoes) ochr yn ochr â'r Cynghorydd Graham Timms. Roedd yr adroddiad yn ymwneud â'r gwelliannau a gynigiwyd i Gyfansoddiad y Cyngor i gefnogi'r Cyngor i ystyried mynd i'r afael â newid yn yr hinsawdd ac ecolegol wrth wneud penderfyniadau. Y diwygiadau a gynigiwyd i Gyfansoddiad y Cyngor a dogfennau a phrosesau ategol a'r llinell amser ar gyfer gweithredu'r newidiadau hyn, os cânt eu cymeradwyo gan y Cyngor Llawn, gan gynnwys cyflwyno Hyfforddiant Llythrennedd Carbon..

Diolchodd y Cynghorydd Graham Timms am y cyfle i siarad mae'r prosiect wedi bod yn mynd rhagddo ers blwyddyn, a bu undeb gwleidyddol gyda'r prosiect

Amlygwyd ei bod yn bleser pur darllen y ffurflen llesiant, gan fod rhywbeth ym mhob maes yn nodi sut y byddai'r newid arfaethedig yn effeithio ar y Cyngor ond hefyd yn fuddiol i drigolion yn Sir Ddinbych, roedd cost oes gyfan y prosiect yn derm da i gael ei ddefnyddio.

Cynigiwyd buddsoddiad mewn Hyfforddiant Llythrennedd Carbon i'r holl Gynghorwyr a swyddogion allweddol eu cefnogi i ddeddfu egwyddorion gwneud penderfyniadau fel y'i diwygiwyd gan ystyried mynd i'r afael â newid yn yr hinsawdd ac ecolegol. Byddai hwn yn gwrs hyfforddi 1 diwrnod achrededig gyda darparwyr yn gallu ei gyflwyno o bell ar blatfform cynhadledd fideo ar-lein. Y bwriad oedd y byddai'r broses gaffael ar gyfer yr hyfforddiant hwn yn cychwyn ym mis Medi ac yn cynnal hyfforddiant trwy gydol yr hydref a'r gaeaf.

Cefnogwyd y cynigion gan yr holl aelodau arweiniol a'r Cabinet, a llawer o aelodau'r cyhoedd.

Dadl Gyffredinol -

- Canmolodd yr aelodau'r adroddiad a'r bwriadau ar gyfer mynd i'r afael â newid yn yr hinsawdd a diolch i'r swyddogion am yr holl waith caled a oedd yn gysylltiedig, da gweld newid go iawn a fyddai'n digwydd gyda'r adroddiad. Fodd bynnag, amlygodd fod angen cofio'r Gymraeg o fewn y gwaith, ac nid ei nodi yn unig. Codwyd hefyd sut y byddai'r Cyngor yn sicrhau nad oedd cymunedau gwledig, a phobl oedrannus na allant fynediad digidol ar eu colled gyda'r prosiectau. Ymatebodd swyddogion gan nodi bod prosiect cysylltedd gwledig yn mynd rhagddo, gobeithio y byddai hyn yn cynnwys pawb ag ochr ddigidol y prosiect.
- Cafodd y Cynllun Datblygu Lleol a godwyd, ac a ddylai tir a oedd wedi ei ddynodi ar orlifdiroedd, nid ydym yn ail-ymweld, y CDLI i sicrhau y dylai tir a ddynodwyd ar gyfer datblygu ar orlifdiroedd yn cael ei dynnu'n ôl. Hysbysodd y swyddog eu bod wedi cael eu gwahodd i'r Grŵp Cynllunio Arbennig (GCA) i drafod y newid yn yr hinsawdd a'r CDLI.

- Holodd yr Aelod gyda'r swyddogion, a fyddai'r newidiadau hyn yn cael eu gweithredu a fyddai effaith ar y pwyllgor cynllunio. Ymatebodd y swyddog monitro y byddai'r newid i'r cyfansoddiad a fyddai'n newid egwyddor y fframwaith ar gyfer y Cyngor, tra gallwn newid y cyfansoddiad, byddai'r gyfraith yn drech a oedd gwrthdaro rhwng y ddau. Gyda chynllunio ni fyddai'n newid sut y byddai'r pwyllgor yn delio â'r mater.

PENDERFYNWYD bod y Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol ac Archwilio yn argymhell cymeradwyo'r Cyngor Llawn i ddiwygio Adran 13.2 o Gyfansoddiad y Cyngor - Egwyddorion Gwneud Penderfyniadau i gynnwys pwynt bwled ychwanegol o dan "Gwneir holl benderfyniadau'r Cyngor yn unol â'r egwyddorion canlynol" gyda'r yn dilyn y geiriad: "gan ystyried mynd i'r afael â newid yn yr hinsawdd ac ecolegol".

6 ADRODDIAD BLYNYDDOL IECHYD A DIOGELWCH CORFFORAETHOL

Cyflwynodd yr aelod Arweiniol dros Gyllid, Perfformiad ac Asedau Strategol yr Adroddiad Iechyd a Diogelwch Blynyddol (a gylchredwyd yn flaenorol). Dywedodd yr Aelod Arweiniol fod yr asesiad cyffredinol ar gyfer y tîm iechyd a diogelwch wedi cael sicrwydd canolog, gyda hanes da o waith iechyd a diogelwch yn Sir Ddinbych.

Arweiniodd y Rheolwr Iechyd a Diogelwch Corfforaethol (RIDC) aelodau trwy'r adroddiad Iechyd a Diogelwch Blynyddol, hysbyswyd yr aelodau bod y mater chwythu'r chwiban wedi'i drafod yn drylwyr a bod arferion da wedi'u datblygu ers hynny.

Er mis Mawrth 2020 mae pandemig Covid-19 wedi gyrru'r sefydliad i weithredu mewn ffordd wahanol gyda llawer mwy o ffocws ar ddarparu gwasanaethau hanfodol mewn ffordd "ddiogel Covid" a gweithio gartref. Ymatebodd CSDd yn gyflym i reoliadau a chanllawiau'r llywodraeth.

Datblygwyd asesiadau risg a gweithdrefnau gweithio diogel cyn gynted ag sy'n ymarferol ac maent yn adlewyrchu'r sefyllfa sy'n newid yn gyflym. Mae dull CSDd o reoli'r risg o Covid - 19 yn cael ei asesu fel sicrwydd uchel.

Mae'r cyfrif damweiniau \ digwyddiadau am y flwyddyn yn dangos lefel uwch o adroddiadau damweiniau dros y blynyddoedd blaenorol. Mae'r cynnydd hwn o ganlyniad i'r ymgyrch i wella adrodd am ddamweiniau yn hytrach na'r arwydd arwynebol o gyfradd ddamweiniau uwch.

Trwy gydol blwyddyn ariannol 2019 \ 2020 a hyd yma, ymchwiliwyd yn ffurfiol i nifer o'n digwyddiadau RIDDOR gan yr HSE. Ym mhob achos ond un, roedd yr HSE yn fodlon â'r ymateb a gawsant gan Gyngor Sir Ddinbych ac ni chymerodd unrhyw gamau. Mewn un achos lle rhyddhawyd asbestos, gosododd yr HSE "tal am Ymyrraeth" o £123. Mae'r tîm torri tai wedi cywiro'r "Torri Deunydd" a nodwyd a achosodd hyn ers hynny.

Dadl Gyffredinol –

- Canmolodd yr aelodau adroddiad llawn gwybodaeth arall, gofynnwyd a oedd rhestr o eiddo ag asbestos yn bresennol. Ymatebodd swyddogion fod dau

arolwg asbestos ym mhob adeilad, ond byddai problemau'n codi oherwydd weithiau byddai asbestos yn cael ei ddarganfod lle nad oedd i fod.

- Holodd y pwyllgor a oedd PPE yn dod o dan gylch gwaith y tîm lechyd a Diogelwch Corfforaethol, cadarnhawyd nad oedd y tîm lechyd a Diogelwch yn delio â chaffael a rheoli PPE.
- Sicrhawyd yr aelodau fod gan y Cyngor swm da o PPE a fyddai'r angen yn cynyddu unwaith eto.

PENDERFYNWYD bod y Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol yn derbyn yr adroddiad, yn nodi ei gynnwys ac yn cymeradwyo cynllun gwaith y tîm lechyd a Diogelwch Corfforaethol ar gyfer 2019/20.

7 ADRODDIAD BLYNYDDOL DIOGELWCH TAN

Cyflwynodd yr aelod Arweiniol dros Gyllid, Perfformiad ac Asedau Strategol yr Adroddiad Blynyddol Diogelwch Tân (a gylchredwyd yn flaenorol) gyda'r adroddiad gyda'r nod o friffio'r pwyllgor ar waith blynyddol y Tîm lechyd a Diogelwch Eiddo ar Dân rhaglen ddiogelwch a pherfformiad ac i roi mewnwelediad i'r gwaith a gynlluniwyd ar gyfer gweddill 2020 \ 2021.

Ar ddechrau'r flwyddyn ariannol 19/20 penderfynwyd penodi Rheolwr Diogelwch Tân er mwyn mynd i'r afael â'r cyfyngiadau a nodwyd yn yr Aseidiadau Risg Tân a oedd yn cael eu cynnal. Yn hanesyddol roedd y rhain wedi'u rhannu'n 2 elfen ar wahân:

- Eiddo - Wedi'i wneud o fewn y Tîm Asedau, ac yn cynnwys adolygiad o offer diogelwch tân a gwasanaethu.
- Rheolaeth - Wedi'i wneud gan y Tîm lechyd a Diogelwch Corfforaethol (TIDC) ac yn cynnwys prosesau diogelwch tân, hyfforddi staff a chadw cofnodion.

Yn dilyn archwiliad mewnol, penderfynwyd nad oedd hyn yn ddigonol ac argymhellwyd dull mwy cyfunol. O ganlyniad, penderfynodd swyddog arweiniol ar gyfer Asedau Strategol, greu rôl bwrpasol er mwyn mynd i'r afael â'r mater hwn, ar secondiad i ddechrau, gwnaed y rôl hon yn barhaol ym mis Rhagfyr 2019. O ddechrau blwyddyn ariannol 19/20 roedd yr holl elfennau a gynhyrchwyd gan FRA yn cynnwys y ddwy elfen.

Dadl Gyffredinol -

Holodd yr aelodau gyda swyddogion a oedd y pandemig wedi achosi oedi gyda'r FRA, yn enwedig o fewn ysgolion, ymatebodd swyddogion gan nodi gobeithio y byddai'r FRA mewn ysgolion yn cynyddu dros fis Medi a mis Hydref.

PENDERFYNWYD bod y Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol ac Archwilio yn derbyn yr adroddiad Blynyddol Diogelwch Tân ac yn nodi ei gynnwys.

8 YMATEB CORONAFIRWS CYNGOR SIR DDINBYCH: STRATEGAETH ARIANNOL

Cyflwynodd yr aelod Arweiniol dros Gyllid, Perfformiad ac Asedau Strategol adroddiad Ymateb Coronafirws: Strategaeth Ariannol Cyngor Sir Dinbych (a gylchredwyd yn flaenorol) gan ddiweddarau'r pwyllgor ar hynt y Thema adfer y Strategaeth Ariannol fel y'i nodwyd yn adroddiad 'Ymateb Coronafirws Cyngor Sir Ddinbych: Cynllunio ar gyfer Adferiad' y cytunwyd arno gan yr UDA a'r Cabinet.

Rhagwelwyd cynnydd net o £ 2.1 miliwn yng ngwariant y Cyngor ar gyfer y chwarter hyd at ddiwedd mis Mehefin o ganlyniad i effaith COVID19, gyda gwariant ychwanegol o £ 2.8 miliwn ar gyfer y cyfnod hyd at ddiwedd mis Mehefin, ochr yn ochr â gostyngiad mewn gwariant o £ 747k dros yr un cyfnod.

Cafwyd effaith fwy dramatig ar incwm y Cyngor, gyda rhagolygon colledion incwm o £ 6.3 miliwn ar gyfer yr un cyfnod, yr effaith fwyaf o £ 2.22 miliwn ar Denbighshire Leisure Limited, £ 649k Prydau Ysgol, £ 498k Parcio a £ 403k am golli incwm ar gyfer unedau diwydiannol ac ati.

Y disgwyl oedd y byddai Cyngor Sir Ddinbych yn derbyn cyllid gan Lywodraeth Cymru i ariannu'r gwariant ychwanegol, ond ni chafwyd unrhyw gyhoeddiadau pendant eto o ran ariannu'r golled incwm.

Roedd y gyllideb ar gyfer y flwyddyn ariannol nesaf ar ei hôl hi oherwydd COVID, yr amserlen ddrafft yn y pecyn ar gyfer newid oherwydd ffactorau allanol. Roedd sawl anhysbys, nid oeddent yn ymwybodol o beth fyddai'r setliad, gan aros i'r CLILC roi'r wybodaeth a oedd yn aros am y wybodaeth gan lywodraeth y DU. Oherwydd hyn, edrychwyd ar yr holl bosibiliadau, gobeithio ym mis Rhagfyr y byddai'r setliad yn rhoi mewnwelediad inni am dair blynedd a allai roi rhywfaint o hyblygrwydd i Gyngor Sir Ddinbych.

Dadl Gyffredinol -

- Canmolodd y pwyllgor y swyddogion am yr adroddiad yn enwedig yn yr amseroedd anodd hyn, gofynnodd y pwyllgor a oedd y grantiau a weithredwyd gan Gyngor Sir Ddinbych yn achosi unrhyw straen ariannol ychwanegol. Holwyd hefyd am ddiffyg yr hyn a dalwyd allan pe bai'n cael ei gwmpasu yng nghyllideb CSDd. Codwyd pryderon hefyd gyda'r diffyg aelodau etholedig ar y byrddau cyllideb a oedd yn cael eu ffurfio.
- Ymatebodd swyddogion trwy egluro fod cymysgedd o grantiau'r grantiau gwariant, roedd grantiau i dalu am gostau ychwanegol. Yn gyffredinol, roedd y grantiau'n talu'r costau yr aeth y Cyngor iddynt. C1 Talodd LIC y rhan fwyaf o'r arian, roedd y swm na ddaliwyd yn ôl oherwydd ymholiadau am rai materion, ac roedd y materion hyn yn cael eu trafod. Roedd costau COVID yn lleihau ar hyn o bryd. Effeithlonrwydd oedd yr arbedion a oedd yn cael eu ceisio, ni ellid gwneud yr holl arbedion gyda'r gostyngiad o fewn y toriadau arfaethedig o 4%.
- Ymatebodd yr aelod Arweiniol dros Gyllid, Perfformiad ac Asedau Strategol mewn perthynas ag ymholiadau'r byrddau cyllid, nid oes gan y byrddau unrhyw bwerau gwneud penderfyniadau ffurfiol, a'r pwrpas oedd i uwch aelodau staff dderbyn arweiniad ar gyfer penderfyniadau a fyddai wedyn yn cael eu cymeradwyo yn unol â hynny gyda'r dulliau democrataidd.

PENDERFYNWYD bod y Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol ac Archwilio yn derbyn adroddiad Ymateb Coronafirws: Strategaeth Ariannol Cyngor Sir Dinbych ac yn nodi ei gynnwys.

9 CYMERADWYO DATGANIAD CYFRIFON 2019/20

Cyflwynodd yr aelod Arweiniol dros Gyllid, Perfformiad ac Asedau Strategol Ddatganiad Cyfrifon 2019/20 (a gylchredwyd yn flaenorol) i'w gymeradwyo bod gan y cyngor ddyletswydd statudol i gynhyrchu datganiad o gyfrifon sy'n cydymffurfio â safonau cyfrifyddu cymeradwy. Rhaid i'r cyfrifon archwiliedig gael eu cymeradwyo'n ffurfiol gan aelodau etholedig ar ran y cyngor.

Cymeradwywyd y datganiadau ariannol ar gyfer 2019/20, yn amodol ar archwiliad, gan y Pennaeth Cyllid ar 15 Mehefin (3 Mehefin y llynedd). Cyflwynwyd y cyfrifon drafft i'r Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol ar 8 Gorffennaf 2020 ac roeddent yn agored i'r cyhoedd eu harchwilio rhwng 3 Awst a 28 Awst. Roedd y dyddiadau hyn yn hwyrach na'r arfer oherwydd y cyfyngiadau cyfredol sy'n gysylltiedig â COVID 19. Mae'r Rheoliadau Cyfrifon ac Archwilio yn ei gwneud yn ofynnol i'r Cyngor gymeradwyo'r cyfrifon archwiliedig yn ffurfiol, sy'n cynnwys barn yr archwilydd allanol, erbyn 15 Medi. Mae cymeradwyaeth y cyfrifon archwiliedig wedi'i ddirprwyo i'r Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol ac Archwilio.

Cynhyrchwyd y Datganiad Cyfrifon yn unol â'r Safonau Adrodd Ariannol Rhyngwladol (IFRS). Mae'r Sefydliad Siartredig Cyllid Cyhoeddus a Chyfrifyddiaeth (CIPFA) yn cynhyrchu'r Cod Ymarfer sy'n seiliedig ar IFRS ar Gyfrifyddu Awdurdodau Lleol ac mae'r cyngor wedi cynhyrchu cyfrifon 2019/20 yn unol â'r Cod.

Dadl Gyffredinol -

- Holodd y pwyllgor gyda swyddogion pa feysydd yn y Cyngor yr effeithiwyd arnynt waethaf gan y pandemig. Eglurodd y swyddogion bod y gwasanaethau cymdeithasol yn benodol wedi cael ergyd fawr a gallu dan straen, parhaodd y cyngor i dalu darparwyr gofal cymdeithasol i sicrhau eu bod yn cael eu cadw i fynd yn ystod y pandemig.
- Hysbyswyd y pwyllgor hefyd fod trafndiaeth ysgol yn dal i gael ei thalu er bod ysgolion ar gau, roedd hyn i sicrhau bod pan fyddai'r ysgolion wedi ailagor byddai'r cwmnïau trafndiaeth yn dal ar gael.
- Cwestiynodd y pwyllgor y ddibyniaeth ar ddefnyddio taenlen Excel ar gyfer y gofrestr asedau. Eglurodd swyddogion ymateb fod CSDd yn ceisio caffael system TG newydd, ac roedd i fod i gael ei gwblhau ond roedd yn cael ei oedi ar hyn o bryd ac yn cael ei adolygu.

PENDERFYNWYD bod y Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol ac Archwilio yn cymeradwyo Datganiad Cyfrifon 2019/20 (gweler Atodiad 1). Yn y cyfarfod, bydd yn ofynnol i'r Cadeirydd a'r Prif Swyddog Cyllid lofnodi'r Cyfrifon a'r Llythyr Cynrychiolaeth.

10 YMCHWILIADAU ARCHWILIO 2019/20

Cyflwynodd swyddogion swyddfa Archwilio Cymru, adroddiad Ymholiadau Archwilio 2019/20 (a gylchredwyd yn flaenorol) gyda'r adroddiad gyda'r nod o gyflwyno'r Llythyr Ymholiadau Archwilio ac ymateb y Cyngor i'r ymholiadau hynny.

Mae'n ddyletswydd ar Swyddfa Archwilio Cymru (SAC), fel archwilwyr allanol penodedig CSDd, i gael tystiolaeth o sut roedd rheolwyr a'r rhai sy'n gyfrifol am lywodraethu (yn CSDd hwn oedd y Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol ac Archwilio) yn cyflawni eu cyfrifoldebau dros atal a chanfod twyll.

Ymddiheurodd swyddogion am yr oedi cyn cyflwyno'r adroddiad. Hysbysodd y swyddogion y pwyllgor os oedd ganddynt unrhyw ymholiadau ynghylch yr adroddiad y gallent anfon e-bost at y Pennaeth Cyllid ac Eiddo.

PENDERFYNWYD bod Cadeirydd y Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol yn cadarnhau'r ymatebion a gynhwysir yn Atodiad 1 i'r adroddiad yn ffurfiol.

11 ADRODDIAD SIRO - ER GWYBODAETH

Cyflwynodd Rheolwr y Tîm Gwybodaeth Busnes adroddiad SIRO ar gyfer 2019/20 (a gylchredwyd yn flaenorol) Mae'r adroddiad yn cwmpasu'r cyfnod Ebrill 2019 i Fawrth 2020 ac mae'n manylu ar dorri'r ddeddf diogelu data gan y Cyngor sydd wedi bod yn destun ymchwiliad gan yr Uwch Swyddog Risg Gwybodaeth. (SIRO - yn DCC dyma'r Pennaeth Gwella a Moderneiddio Busnes).

Mae hefyd yn ymdrin â chwynion am y Cyngor sy'n ymwneud â deddfwriaeth Rhyddid Gwybodaeth a gyfeiriwyd at Swyddfa'r Comisiynydd Gwybodaeth (ICO), ac mae'n darparu rhywfaint o wybodaeth am y ceisiadau Mynediad at Wybodaeth / Rhyddid Gwybodaeth a wnaed i'r Cyngor.

Dadl Gyffredinol -

- Roedd yr aelodau'n falch o dderbyn yr adroddiad at ddibenion gwybodaeth, holodd y pwyllgor yr 11 cwyn a gadarnhawyd yn yr adroddiad. Ymatebodd y swyddog monitro y bu 12 achos o dorri, dim ond un toriad mawr a ddatgelwyd i'r ICO. Eglurwyd hefyd bod y term cwyn yn fynegiant o anfodlonrwydd.

PENDERFYNWYD bod y Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol ac Archwilio yn nodi Adroddiad SIRO.

12 RHAGLEN WAITH Y PWYLLGOR LLYWODRAETHU CORFFORAETHOL AC ARCHWILIO

Cyflwynwyd Rhaglen Gwaith i'r Dyfodol y Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol (a gylchredwyd eisoes) i'w hystyried.

Gofynnodd y pwyllgor fod Ysgolion mewn trafferthion ariannol yn cael eu cynnwys ar y Rhaglen Waith i'r Dyfodol, cytunodd y pwyllgor i'r eitem gael ei thrafod yn y Flwyddyn Newydd.

Hysbysodd Pennaeth y Gwasanaethau Cyfreithiol, AD a Democrataidd y pwyllgor nad oedd y Rhaglen Waith i'r Dyfodol wedi'i ddyddio'n rhy bell i'r dyfodol gan nad oedd dyddiadau cyfarfodydd y dyfodol wedi'u cytuno yn y Cyngor llawn.

PENDERFYNWYD, yn amodol ar yr uchod, bod y Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol yn cymeradwyo'r Rhaglen Gwaith i'r Dyfodol.

GWAHARDD Y WASG A'R CYHOEDD

PENDERFYNWYD y byddai aelodau'r Wasg yn cael eu gwahardd o'r cyfarfod ar gyfer yr eitem ganlynol o dan Adran 100A Deddf Llywodraeth Leol 1972, ar y sail fod yr eitem yn debygol o ddatgelu gwybodaeth eithriedig fel y'i diffinnir ym Mharagraffau 13 Rhan 4 Atodlen 12A y Ddeddf.

13 ARCHWILIO MEWNOL YSGOL FABANOD VP LLANELWY

Cyflwynodd y Prif Archwilydd Mewnol, Archwiliad Mewnol Ysgol Fabanod VP Llanelwy (a gylchredwyd yn flaenorol) roedd yr adroddiad yn darparu manylion adroddiad Archwilio Mewnol Ysgol Fabanod VP Llanelwy diweddar o a dderbyniodd sgôr sicrwydd 'Isel'.

Cynhaliwyd yr adolygiad yn dilyn pryderon a godwyd, roedd hyn yn digwydd ochr yn ochr â llywodraethu ysgolion. Roedd yr adolygiad yn ymdrin â'r canlynol:

- (a) Trefniadau llywodraethu ysgolion;
- (b) Rheolaethau a gweithdrefnau; a
- (c) Rheoli'r cyfrif cronfa ysgolion gwirfoddol.

Darganfu'r adolygiad y canlynol -

- Mynegodd llywodraethwyr ysgol a gafodd eu cyfweld nad oeddent wedi derbyn cefnogaeth a chyngor priodol pan wnaethant ymgymryd â'u rôl i ddechrau. Nid yw llywodraethwyr wedi ymgysylltu â'r Awdurdod Addysg Leol (AALI) ac, mewn rhai achosion, nid oeddent wedi cwblhau'r hyfforddiant gorfodol ar gyfer eu rôl.
- Roedd cylch gorchwyl y Corff Llywodraethol Llawn (CLL) a'r is-bwyllgorau unigol naill ai sawl blwyddyn wedi dyddio neu ddim ar gael. Roedd hwn yn fater o bwys gan fod cylch gorchwyl yn amlinellu sut y byddai'r CLL a phob is-bwyllgor yn gweithredu ac, felly, roedd angen iddo fod ar waith a'i adolygu a'i ddiweddarau bob blwyddyn.
- Roedd cofnodion y cyfarfodydd CLL yn gryno ac nid oedd ganddynt wybodaeth allweddol. Ni allai'r archwiliad ddod o hyd i dystiolaeth bod dogfennau allweddol na'r gyllideb ddirprwyedig wedi'u cymeradwyo.
- Roedd dau lywodraethwr wedi bod yn y swydd am dros 12 mis ac nid oeddent wedi cwblhau'r holl hyfforddiant statudol. Os nad yw llywodraethwr wedi cwblhau'r holl hyfforddiant statudol o fewn 12 mis, yna dylai cadeirydd y llywodraethwyr atal y llywodraethwr nes iddo gwblhau'r hyfforddiant sy'n weddill.

Barn gyffredinol yr archwiliad oedd bod trefniadau llywodraethu'r ysgol yn wan, bod trefniadau gweinyddu yn gyfyngedig ac oedd angen gwella rheolaethau o amgylch cyfrif cronfa'r ysgol. Ychydig iawn o dystiolaeth sydd i ddangos bod y Corff Llywodraethol Ysgolion wedi herio penderfyniadau mewn cyfarfodydd, ac mae llywodraethwyr yn nodi nad ydyn nhw'n gwbl ymwybodol o'u rolau a'u cyfrifoldebau. Felly, rhoddodd archwiliad sicrwydd isel yn gyffredinol.

Hysbyswyd y pwyllgor i'r adolygiad gael ei gynnal beth amser yn ôl, cynhaliwyd ymchwiliad Estyn yn dilyn yr archwiliad mewnol. Sicrhawyd y pwyllgor fod yr ysgol, yn dilyn yr archwiliad, wedi symud ymlaen ac wedi gwella'n sylweddol.

Canmolodd y pwyllgor yr adroddiad gan dynnu sylw at sut y gallai rhai newidiadau mewn ysgolion llai cael effaith fawr. Fe wnaethant dynnu sylw at y ffaith bod rhai ysgolion llai mewn perygl oherwydd maint a chynhwysedd.

Dywedodd yr Aelod Arweiniol dros Addysg, Gwasanaethau Plant ac Ymgysylltu â'r Cyhoedd ei fod yn archwiliad da a gynhaliwyd a alluogodd gynllun gweithredu da a alluogodd i ddatrys y materion.

Roedd y pwyllgor eisiau gwybod beth oedd yn digwydd gyda'r ysgol a'r cynllun gweithredu, cafwyd sicrwydd ar lafar bod y camau wedi'u cwblhau, ond awgrymwyd adroddiad dilynol gan gynnwys y cynllun gweithredu yn y flwyddyn newydd.

PENDERFYNWYD bod

- (a) Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol ac Archwilio yn nodi Archwiliad Mewnol Ysgol Fabanod VP Llanelwy
- (b) Dod ag adroddiad dilynol yn ôl i'r Pwyllgor yn y Flwyddyn Newydd.